

MAKÜ

SAĞLIK BİLİMLERİNDE GÜNCEL YAKLAŞIMLAR

CURRENT PERSPECTIVES ON
HEALTH SCIENCES

CPHS

Research Article

Investigation of Nursing Students' Knowledge, Attitudes, and Awareness Regarding the Prevention of Perioperative Pressure Injuries

Hemşirelik Öğrencilerinin Cerrahiye Bağlı Basınç Yaralanmalarının Önlenmesine Yönelik Bilgi, Tutum ve Farkındalıklarının İncelenmesi

Ayşe UÇAK¹, Elif Müge ÇAKIR², Nur KARACA²

¹Dr. Öğr. Üyesi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Burdur, Türkiye.

²Lisans Öğrencisi, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü Burdur, Türkiye

Received 21 October 2025 Accepted 11 December 2025 Published Online 30 December 2025 Article Code CPHS2025-6(3)-150-158.

Abstract

Aim: This study aims to determine nursing students' levels of knowledge, attitudes, and awareness regarding the prevention of surgery-related pressure injuries and to examine the relationship among these three variables.

Materials and Methods: This descriptive and cross-sectional study was conducted during the Spring semester of the 2024–2025 academic year at the Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Burdur Mehmet Akif Ersoy University. Of the 320 third- and fourth-year nursing students who constituted the study population, 260 students were included. Data were collected using the Student Information Form, the Pressure Ulcer Prevention Knowledge Assessment Instrument – Turkish Version, the Attitude Toward Pressure Ulcer Prevention Scale and the Surgery-Related Pressure Injury Awareness Form. Descriptive statistics and Pearson correlation test were used for data analysis ($p < 0.05$). **Results:** The participants had a mean age of 22.1 ± 1.1 years, and 71.1% were female. A total of 59.2% of the students reported having no direct experience in pressure injury care. The mean knowledge score was 42.5 ± 2.7 ; the mean attitude score was 21.9 ± 3.6 ; and the mean awareness score was 19.5 ± 2.5 . No statistically significant relationships were found between the variables ($p > 0.05$).

Conclusion: Nursing students were found to have insufficient knowledge, moderately positive attitudes, and limited awareness regarding the prevention of surgery-related pressure injuries. These findings highlight the need for structured and practice-oriented education programs that integrate theoretical knowledge with clinical application in nursing curricula. Educational content should be revised in line with current guidelines and supported by strategies that enhance clinical experience.

Öz

Amaç: Bu çalışma, hemşirelik öğrencilerinin cerrahiye bağlı basınç yaralarının önlenmesine yönelik bilgi, tutum ve farkındalık düzeylerini belirlemeyi ve bu üç değişken arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlamaktadır. **Gereç ve Yöntem:** Tanımlayıcı ve kesitsel tasarımdaki bu çalışma, 2024–2025 Bahar döneminde Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde gerçekleştirilmiştir. Evreni oluşturan 320 üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencisinin 260'ı çalışmaya dahil edilmiştir. Veriler; Öğrenci Bilgi Formu, Basınç Ülseri Önleme Bilgi Değerlendirme Aracı, Basınç Ülseri Önlemeye Yönelik Tutum Ölçeği ve Cerrahiye Bağlı Basınç Yaralanması Farkındalık Formu aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler ve Pearson korelasyon testi kullanılmıştır ($p < 0,05$). **Bulgular:** Katılımcıların yaş ortalaması $22,1 \pm 1,1$ olup, %71,1'i kadındır. Öğrencilerin %59,2'i bası yarası bakımına yönelik doğrudan deneyim sahibi değildir. Bilgi puanı ortalaması: $42,5 \pm 2,7$; Tutum puanı ortalaması: $21,9 \pm 3,6$ ve Farkındalık puanı ortalaması: $19,5 \pm 2,5$ dur. Değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır ($p > 0,05$). **Sonuç:** Hemşirelik öğrencilerinin cerrahiye bağlı basınç yaralarını önlemeye ilişkin bilgi düzeyleri yetersiz, tutumları orta düzeyde olumlu ve farkındalıkları sınırlı bulunmuştur. Bu durum, hemşirelik müfredatında teori-uygulama bütünlüğünü sağlayacak, yapılandırılmış ve uygulamaya dayalı eğitimlerin gerekliliğini ortaya koymaktadır. Eğitim içerikleri, güncel rehberlere uygun şekilde yeniden düzenlenmeli ve klinik deneyimi artırıcı stratejilerle desteklenmelidir.

Keywords

nursing student
perioperative care
pressure injury
surgery

Anahtar kelimeler

perioperatif bakım
hemşirelik öğrencisi
basınç yaralanması
cerrahi

Corresponding Author

Ayşe UÇAK
ayseucak32@gmail.com

ORCID

A UÇAK
0000-0001-5577-8635

EM ÇAKIR
0009-0005-8748-1349

N KARACA
0009-0003-9351-7569

To cite this article:

Uçak A, Çakır EM, Karaca N. P. Hemşirelik Öğrencilerinin Cerrahiye Bağlı Basınç Yaralanmalarının Önlenmesine Yönelik Bilgi, Tutum ve Farkındalıklarının İncelenmesi Curr Perspect Health Sci. 2025;6(3):150-158.

GİRİŞ

Basınç yaraları, dünya çapında yaklaşık üç milyon kişiyi etkileyerek önemli bir sağlık sorunu oluşturmaya devam etmektedir (1). Cerrahi girişimlerin gerçekleştirildiği ameliyathaneler, basınç yaralarının gelişimi açısından en riskli klinik ortamlardan biri olarak kabul edilmekte, hastane kaynaklı basınç yaralarının %25'inden fazlasının cerrahi süreçle ilişkili olduğu bildirilmektedir (2,3). Cerrahi basınç yaraları genellikle ameliyat sonrası ilk 48 ila 72 saat içerisinde ortaya çıkmakta olup, soluk eritem, morarma ve kabarcıklanma gibi klinik bulgularla karakterizedir (3,4). Cerrahi basınç yaraları gelişimi; içsel (kontrol edilemeyen) ve dışsal (kontrol edilebilir) birçok faktörün etkileşimiyle oluşmaktadır. Yaş, cinsiyet, beden kütle indeksi, anemi, beslenme durumu, kronik hastalıklar ve ASA (American Society of Anesthesiologists Physical Status Classification System-Amerikan Anesteziyoloji Derneği Fiziksel Durum Sınıflandırma Sistemi) skoru gibi faktörler içsel riskleri oluştururken; cerrahi sürenin uzunluğu, hasta pozisyonu, anestezi süresi, ameliyat ortamındaki sıcaklık kontrolü, kullanılan tıbbi cihazlar ve intraoperatif yüzey materyalleri dışsal faktörler arasında yer almaktadır (2,5-7). Özellikle ameliyathanelerde kullanılan tıbbi cihazlara bağlı basınç yaralanmaları; izleme ekipmanları, tedavi araçları ve pansumanlar ile doğrudan ilişkilidir (8). Cerrahiye bağlı basınç yaralanmasının önlenmesi hem hasta güvenliğini sağlamak hem de sağlık hizmeti maliyetlerini azaltmak adına klinik öneme sahiptir (1,9). Ancak bu yaralanmaların yalnızca hemşirelik bakımının yetersizliğinden kaynaklanmadığı, tüm sağlık ekibinin sorumluluğunda olduğu vurgulanmaktadır (1). Bu nedenle, multidisipliner ekip çalışması ve kanıt dayalı uygulamaların entegrasyonu büyük önem taşımaktadır (10,11). Bu bağlamda hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin, basınç yaralarının önlenmesi, yönetimi ve bakımı konusundaki bilgi, tutum ve farkındalık düzeylerinin yüksek olması, etkin hasta güvenliği uygulamaları için hayati önem taşımaktadır (12,13). Hemşirelik öğrencilerinin uygulama alanlarının büyük bölümünü cerrahi klinikler ve ameliyathane üniteleri oluşturmaktadır. Bu nedenle öğrencilerin, kariyerlerine başlarken cerrahiye bağlı basınç yaralanmaları konusunda yeterli bilgi ve beceriye sahip olmaları büyük bir zorunluluktur. Öğrencilerin bilgi düzeylerini artırmak amacıyla klinik deneyim kazanmaları ve basınç yarası yönetiminde aktif roller üstlenmeleri gereklidir (12). Bu çalışmanın primer amacı, hemşirelik öğrencilerinin cerrahiye bağlı basınç yaralanmalarının önlenmesine ilişkin bilgi, tutum ve farkındalık düzeylerini belirlemektir. Sekonder amacı

ise, öğrencilerin bu üç değişken arasındaki ilişkiyi analiz etmektir. Bu bağlamda aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır.

- Hemşirelik öğrencilerinin cerrahiye bağlı basınç yaralarının önlenmesine ilişkin bilgi düzeyi nedir?
- Hemşirelik öğrencilerinin cerrahiye bağlı basınç yaralarının önlenmesine yönelik tutumları ne düzeydedir?
- Hemşirelik öğrencilerinin cerrahiye bağlı basınç yarası farkındalıkları ne düzeydedir?
- Hemşirelik öğrencilerinin bilgi düzeyleri ile tutum ve farkındalıkları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırma Tasarımı

Bu çalışma, hemşirelik öğrencilerinin cerrahiye bağlı basınç yaralanmalarının önlenmesine ilişkin bilgi, tutum ve farkındalık düzeylerini belirlemek amacıyla planlanmış tanımlayıcı ve kesitsel bir araştırmadır.

Araştırma Yeri ve Zamanı

Araştırma, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nde, 2024-2025 eğitim-öğretim yılı Bahar döneminde, Mayıs-Haziran 2025 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, 2024-2025 Güz döneminde Hemşirelik Bölümüne kayıtlı olan 147 üçüncü sınıf ve 173 dördüncü sınıf öğrencisi olmak üzere toplam 320 öğrenci oluşturmuştur.

Araştırmada örneklem seçimine gidilmeyerek, evrenin tamamına ulaşılması hedeflenmiş ve belirlenen dahil etme kriterlerine uyan toplam 260 öğrenci çalışmaya katılmıştır. Örneklem büyüklüğü, G*Power 3.1.9 programı kullanılarak belirlenmiştir. Korelasyon analizine uygun şekilde yapılan önsel güç analizi (Exact – Correlation: Bivariate normal model) sonucunda, orta düzey etki büyüklüğü ($r = 0,20$), %95 güven düzeyi ($\alpha = 0,05$) ve %80 istatistiksel güç ($1-\beta = 0,80$) esas alınarak minimum örneklem büyüklüğü 193 kişi olarak hesaplanmıştır (14). Olası veri kayıpları göz önünde bulundurularak %20 oranında ekleme yapılmış ve bu doğrultuda araştırma 260 öğrenci ile yürütülmüştür.

Dahil Etme ve Dışlama Kriterleri

Çalışmaya dahil edilme kriterleri şunlardır:

- Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği dersini almış olmak,
- Çalışmaya katılmayı gönüllü olarak kabul etmek,
- Bilgilendirilmiş onam formunu imzalamış olmak.

Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği dersini almayan ve/veya katılmayı kabul etmeyen öğrenciler dışlanmıştır.

Veri Toplama Süreci

Veriler, gerekli etik kurul onayı, kurumsal izin ve ölçek kullanım izinleri alındıktan sonra, araştırmacılar tarafından yüz yüze anket yöntemiyle toplanmıştır. Anketler, öğrencilerin ders ve uygulama saatleri dışında uygun zamanlarda uygulanmış ve her bir öğrencinin anketi tamamlaması yaklaşık 20 dakika sürmüştür.

Katılımcıların gizliliğini sağlamak amacıyla, anket formlarının anonim olarak doldurulması ve formların kapalı zarflar içinde teslim edilmesi istenmiştir. Veri toplama sürecinden önce, ölçme araçlarının uygulanabilirliğini test etmek amacıyla örnekleme dahil olmayan beş öğrenciyle ön uygulama yapılmış; bu veriler analiz dışı bırakılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı olarak şu formlar ve ölçekler kullanılmıştır:

Öğrenci bilgi formu: Literatür taraması (11,15,16) sonucunda araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Formda öğrencilerin yaş, cinsiyet, sınıf düzeyi, mezun olunan lise türü, cerrahi klinik deneyimi, basınç yaralarıyla ilgili eğitim alma durumu ve klinik uygulama deneyimlerine ilişkin sorular yer almaktadır.

Basınç ülseri önleme bilgi değerlendirme aracı – Türkçe versiyonu (Pressure Ulcer Prevention Knowledge Assessment Instrument-PUPKAI-T): Beeckman ve arkadaşları tarafından geliştirilen bu araç (17) çoktan seçmeli 26 maddeden oluşur ve altı bilgi teması içermektedir. Ölçekte her sorunun yalnızca bir doğru cevabı bulunmaktadır. Ölçekten

alınabilecek en yüksek puan 26'dır; ≥ 16 puan (%60) yeterli bilgi düzeyi olarak kabul edilir. Türkçe versiyonunun güvenilirliği ve geçerliği Tülek ve arkadaşları (18) tarafından yapılmış, Cronbach alfa değeri 0,79 olarak bildirilmiştir.

Basınç ülseri önlemeye yönelik tutum ölçeği (Attitude Towards Pressure Ulcer Prevention-APuP): Beeckman ve arkadaşları tarafından geliştirilen bu ölçek (19) toplam 13 madde ve 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Likert tipi (1–4 arası) puanlanan ölçekten alınabilecek puanlar 13–52 arasında değişmektedir. Yüksek puanlar, olumlu tutumları göstermektedir. Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenilirliği Üstün tarafından yapılmış ve Cronbach alfa değeri 0,71 olarak belirlenmiştir (20).

Cerrahiye bağlı basınç yaralanması farkındalık formu: Cebeci ve Şenol Çelik (21) ve Çelik ve arkadaşlarının (22) çalışmaları temel alınarak araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Ameliyatla ilişkili risk faktörlerini kapsayan 16 evet-hayır tipi maddeden oluşmaktadır. "Evet" yanıtı 1 puan, "hayır" 0 puan olarak değerlendirilir. Toplam puan 0–16 arasında değişmektedir. Puanların artması katılımcıların ameliyatla ilişkili risk faktörlerine yönelik bilgi düzeylerinin yükseldiğini, puanların azalması ise bilgi düzeyinin düşük olduğunu göstermektedir.

Etik İlkeler

Çalışma için Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 16.04.2025 tarihli ve GO 2025/1417 sayılı karar ile etik onay alınmıştır. Aynı zamanda çalışmanın yürütüldüğü kurumdan da yazılı izin sağlanmıştır. Tüm katılımcılardan bilgilendirilmiş gönüllü onam alınmış ve araştırma süreci boyunca Helsinki Deklarasyonu etik ilkelerine uyulmuştur. Ayrıca çalışmanın raporlanmasında Epidemiyolojide Gözlemsel Çalışmaların Raporlanmasının Güçlendirilmesi Beyanı (The Strengthening the Reporting of Observational studies in Epidemiology -STROBE) kontrol listesi esas alınmıştır.

Verilerin İstatistiksel Değerlendirmesi

Veriler, IBM SPSS Statistics 23.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. İstatistiksel analizde tanımlayıcı istatistikler (sayı, yüzde, ortalama, medyan, standart sapma) ve karşılaştırmalı

analizler (Bağımsız Gruplarda t Testi, Mann–Whitney U Testi, Tek Yönlü ANOVA, Kruskal–Wallis Testi) kullanıldı; anlamlı bulunan sonuçlar için çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Tüm analizlerde anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir. Verilerin analizinde istatistik danışmanlığından destek alınmıştır

BULGULAR

Katılımcıların Sosyodemografik Özellikleri

Tablo 1’ de araştırmaya katılan öğrencilerin sosyodemografik özellikleri verilmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması $22,1 \pm 1,1$ olup yaş dağılımı 20 ile 26 arasında değişmektedir. Katılımcıların çoğunluğu kadındır ($n = 185$, %71,1) ve yarıdan fazlası 4. sınıfta öğrenim görmektedir ($n = 134$, %51,5). Öğrencilerin büyük bölümü sağlık meslek lisesi dışındaki liselerden mezun olmuştur ($n = 243$, %93,4). Uygulamalarda ameliyathanede bulunmadığını belirtenlerin oranı %51,1’dir ($n = 133$). Cerrahiye bağlı basınç ülserlerine ilişkin bilgi edinme deneyimleri incelendiğinde, öğrencilerin %44,6’sı ($n = 116$) bu bilgileri derslerden edindiğini belirtirken, çalıştay gibi etkinliklere katılım oldukça düşük bulunmuştur (%0,76; $n = 2$). Bununla birlikte, herhangi bir kaynaktan bilgi edinmediğini ifade edenlerin oranı %54,6’dir ($n = 142$). Öğrencilerin uygulamalarında basınç yarası bakımı yapıp yapmadıkları değerlendirildiğinde, bakım uygulamayanların oranı %59,2 ($n = 154$) ile daha yüksektir. Ancak, önleyici bakım uygulamaları açısından değerlendirildiğinde, öğrencilerin %53,8’i ($n = 140$) basınç yaralarını önlemeye yönelik girişimlerde bulunduğunu ifade etmiştir (Tablo 1).

Basınç Ülserlerinin Önlenmesine Yönelik Bilgi, Tutum ve Farkındalık Puanlarının Tanımlayıcı İstatistikleri

Basınç Ülseri Önlemede Bilgi Değerlendirme Ölçeği toplam puan ortalaması 9,4 ($SS = 2,7$) olup, puanlar 0 ile 19 arasında değişmektedir (Tablo 2). Alt boyutlar incelendiğinde, etiyoloji ve gelişme puan ortalaması 2,0 ($SS = 1,1$), sınıflama ve gözlem 1,8 ($SS = 1,0$), risk değerlendirmesi 0,6 ($SS = 0,6$), nutrisyon/beslenme 0,42 ($SS = 0,4$), basınç/maksimal basıncı azaltan önleyici girişimler 2,5 ($SS = 1,1$) ve basınç/yırtılma süresini azaltmaya yönelik girişimler 1,8 ($SS = 1,0$) olarak bulunmuştur. Tüm alt boyutların çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerleri ± 2 sınırları içinde olup (Tablo 2),

veriler normal dağılım göstermektedir (23).

Basınç Ülserlerini Önlemeye Yönelik Tutum Ölçeği toplam puan ortalaması 21,9 ($SS = 3,6$) olarak saptanmıştır. Alt boyut ortalamaları sırasıyla; kişisel yeterlilik 6,2 ($SS = 1,3$), öncelik 4,8 ($SS = 1,4$), etki 4,0 ($SS = 1,1$), sorumluluk 3,4 ($SS = 1,0$) ve etkililik 3,3 ($SS = 0,9$) şeklindedir. Çarpıklık ve basıklık değerleri, verilerin normal dağılıma uygunluğunu desteklemektedir (Tablo 2).

Cerrahiye Bağlı Basınç Yaralanması Farkındalık Formu toplam puan ortalaması 19,5 ($SS = 2,5$) olup, puanlar 16 ile 27 arasında değişmektedir. Çarpıklık ve basıklık değerleri normal dağılım varsayımını karşılamaktadır (Tablo 2).

Tablo 1. Öğrencilere ait sosyodemografik veriler ($n=260$)

Değişkenler	M(SD)	Min-Max
Yaş	22,1 (1,1)	20-26
Cinsiyet	n	%
Kadın	185	71,1
Erkek	75	28,8
Eğitim yılı		
3. sınıf	126	48,4
4. sınıf	134	51,5
Mezun olduğunuz lise türü		
Sağlık meslek lisesi	17	6,5
Diğer liseler	243	93,4
Uygulamalarınızda ameliyathanede bulundunuz mu?		
Evet	127	48,8
Hayır	133	51,1
Cerrahiye bağlı basınç ülserleri ile ilgili bilgileri kazanma deneyimleri		
Ders	116	44,6
Çalıştay	2	0,7
Yok	142	54,6
Uygulamalarınızda basınç yarası bakımı yaptınız mı?		
Evet	106	40,7
Hayır	154	59,2
Uygulamalarınızda basınç yaralarını önlemeye yönelik bakım yaptınız mı?		
Evet	140	53,8
Hayır	120	46,1
Toplam	260	100,0

M=Mean (Ortalama), SD= Standard Deviation (Standart Sapma), Min= Minimum(En düşük değer), Max= Maximum (En yüksek değer)

Tablo 2. Basınç ülserlerinin önlenmesine yönelik bilgi, tutum ve farkındalık puanlarının tanımlayıcı istatistikleri (n = 260)

Değişkenler	M	SD	SE _M	Min	Max	Skewness	Kurtosis
Bilgi toplam puan	9,4	2,7	,1	0,0	19,0	-,8	,6
Etiyoloji ve Gelişme	2,0	1,0	,0	0,0	6,0	,1	,0
Sınıflama ve Gözlem	1,8	1,1	,0	0,0	5,0	,1	-,6
Risk Değerlendirme	0,6	,6	,0	0,0	2,0	,4	-,7
Nutrisyon/Beslenme	0,4	,4	,0	0,0	1,0	,3	-1,9
Basıncı Azaltan Önleyici Girişimler	2,5	1,1	,0	0,0	6,0	,0	-,1
Basıncı/yırtılma süresini azaltmaya yönelik girişimler	1,8	1,0	,0	0,0	5,0	,1	-,3
Tutum toplam puan	21,9	3,6	0,2	14,0	33,0	0,6	0,3
Yeterlilik	6,2	1,3	,0	3,0	10,0	-0,1	-0,4
Öncelik	4,8	1,4	,0	3,0	10,0	0,6	0,0
Etki	4,0	1,1	,0	3,0	6,0	0,6	-1,1
Sorumluluk	3,4	1,0	,0	2,0	6,0	0,1	-0,8
Etkililik	3,3	0,9	,0	2,0	6,0	0,3	-0,4
Farkındalık toplam puan	19,5	2,5	0,1	16,0	27,0	0,1	-1,0

M=Mean (Ortalama), SD= Standard Deviation (Standart Sapma), SE_M=Standard Error of Mean (Ortalama Standart Hata), Min=Minimum (En düşük değer) Max=Maximum (En yüksek değer), Skewness= Çarpıklık, Kurtosis = Basıklık

Basınç Ülserlerinin Önlenmesine Yönelik Bilgi, Tutum ve Farkındalık Puanları Arasındaki Korelasyon Analizi

Tablo 3' te değişkenler arasındaki ilişkiler Pearson korelasyon analizi ile incelenmiştir. Analiz sonuçlarına göre; değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanamamıştır (p>0,05).

Tablo 3. Basınç ülserlerinin önlenmesine yönelik bilgi, tutum ve farkındalık puanları arasındaki pearson korelasyon matrisi

Değişkenler	1		2		3	
	r	p	r	p	r	p
1. Bilgi toplam puanı	1	-	0,105	0,092	0,004	0,955
2. Tutum toplam puanı			1	-	0,078	0,209
3. Farkındalık toplam puanı					1	-

TARTIŞMA

Bu çalışma, hemşirelik öğrencilerinin cerrahiye bağlı bası yaraları konusundaki bilgi, farkındalık ve tutumlarını, özellikle eğitimsel geçmişleri ve klinik deneyimleri çerçevesinde inceleyerek, hemşirelik eğitimi ve hasta güvenliği açısından kritik bir sorunu ele almıştır. Bulgular, hemşirelik öğrencilerinin bası yaralarıyla ilgili öğrenme süreçlerinde önemli boşluklar bulunduğunu ve bu boşlukların hem teorik hem de uygulamalı boyutlarda ele alınması gerektiğini ortaya koymuştur.

Çalışmamızda öğrencilerin demografik profili çoğunlukla kadınlardan oluşmuştur (%71,1). Bu bulgu, Dünya Sağlık Örgütü'nün (24) raporlarıyla uyumludur; rapora göre dünya sağlık iş gücünün yaklaşık %70'i kadınlardan oluşmaktadır. Örneklem, 3. sınıf (%48,4) ve 4. sınıf (%51,5) öğrencilerinden oluşmuştur; bu da hemşirelik eğitiminin ileri aşamalarındaki öğrencilerin kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesine olanak tanımıştır. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun (%93,4) sağlık meslek liseleri dışındaki okullardan mezun olması, öğrencilerin hemşirelik eğitime sınırlı sağlık bilgisiyle başladığını göstermektedir. Bu durum, öğretim elemanları için eğitsel fırsatlar sunarken (örneğin, bilgi yapılandırma süreçlerini sıfırdan yönlendirme olanağı), aynı zamanda temel sağlık kavramlarının öğretimi açısından önemli zorluklar yaratmaktadır (25,26).

Bası yaraları, özellikle akut bakım ortamlarında %6 ile %18 arasında değişen prevalans oranlarıyla küresel bir sağlık sorunu olarak önemini korumaktadır (27,28). Bu bağlamda hemşirelerin önleyici rolü kritik olup, eğitim programlarının bu ihtiyaca uygun şekilde yapılandırılması gerekmektedir. Ancak çalışmamızda öğrencilerin %59,2'si bası yarası bakımına dair hiçbir pratik deneyime sahip olmadığını belirtmiştir. Buna karşın %53,8'i önleyici uygulamalarda yer aldığını ifade etmiştir. Bu çelişkili bulgu, öğrencilerin bilgiyi çoğunlukla resmi eğitimden değil, informal yollarla (örneğin klinik gözlemler) edindiklerini düşündürmektedir.

Perioperatif bası yaraları konusu, hemşirelik öğrencilerinin klinik ortamlarda karşılaşacakları bu tür durumlara hazırlıklı olmalarını sağlamak açısından hemşirelik eğitiminde kritik bir öneme sahiptir. Araştırmalar, hemşirelik öğrencilerinin basınç yaralarının önlenmesine dair bilgi düzeylerinin genellikle düşük olduğunu ortaya koymaktadır (12,29). Çalışmamızda öğrencilerin basınç yaralanmaları bilgi puanlarının literatürde yapılan çalışmalara benzer şekilde düşük olduğu bulunmuştur. Bu eksiklik, öğrencilerin perioperatif ortamlarda basınç yaralarını önleme ve yönetme becerilerini doğrudan olumsuz etkileyebilir. Buna karşın, bilgi düzeyinin eğitim alma ve bakım sağlama deneyimiyle anlamlı biçimde ilişkili olduğu görülmüştür. Bu durum, teorik bilginin uygulama ile pekiştirilmesinin eğitimdeki önemini bir kez daha göstermektedir (29). Ancak yapılan bir başka çalışmada ise hemşirelik öğrencilerinin basınç yarası önleme konusunda %71,2'si yüksek bilgi düzeyi gösterirken, sadece %16,2'si yeterli uygulama becerisi sergileyebilmiştir (30). Çalışmamızda öğrencilerin bilgi puanları düşük olmasına rağmen tutum puanlarının orta düzeyde olumlu olması, öğrencilerin konuya yönelik temel bir farkındalık geliştirdiğini göstermektedir. Yapılan çalışmalarda da hemşirelik öğrencilerinin bilgi puanları düşük olmasına rağmen basınç yaralarını önleme konusunda olumlu tutumlara sahip oldukları bildirilmiştir (12,31). Hemşirelik öğrencilerinin basınç yaralarının önlenmesine yönelik tutumları, performansları ve davranışlarının arkasındaki birincil itici gücü oluşturmaktadır (16). Ancak çalışmamızda bilgi, tutum ve farkındalık puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Buna rağmen bazı sistematik derlemeler, bilgi ve tutum arasında pozitif korelasyonlar olduğunu ortaya koymuştur (15,32). Bu kopukluğun giderilmesi için uygulamalı ve yapılandırılmış eğitim programlarının artırılması önerilmektedir. Hemşirelik eğitimi müfredatları ve klinik yerleştirmeler bu sorunları yeterince ele alacak şekilde tasarlanmalıdır. Hemşirelik eğitimcileri basınç yaralanmalarının yönetimi konusunda yetkin hemşire adaylarını eğitmek ve bilgi ve tutumlarını geliştirmeyi amaçlayan teorik/klinik eğitim programları geliştirmek için araştırma bulguları kullanılmalıdır (12). Teorik derslerin laboratuvar ve klinik uygulamalarla desteklenmesi, simülasyon, küçük grup çalışmaları gibi yenilikçi öğretim yöntemlerinin kullanılması önerilmektedir (33). Öğrencilerin aktif katılımının sağlandığı uygulamalı eğitimler, eleştirel düşünme becerilerini geliştirmeye katkı sağlayabilir (11).

Ders içeriklerinin gözden geçirilmesi ve öğrencilerin cerrahiye bağlı basınç yaralanması riski olan hastaların uygulamalarda yoğunlaştığı yerlere dağıtılması ve basınç yaralanmalarının yönetiminde aktif katılımlarının desteklenmesi gerekmektedir. Yeni eğitim stratejileri belirlenmeli, teorik bilgi, laboratuvar ve klinik uygulamalarla desteklenmelidir (16,29). Ayrıca bakım deneyimi olmayan öğrencilerin basınç yarası olan hastalarla ve uygulamaları sırasında bakım sağlamada rol model olarak görev alan sağlık profesyonelleriyle karşılaşmaları çok önemlidir. Öğrencilere hastalarına bakım verirken sorumluluklarının artırılması da gerekmektedir (29). Bası yaralarının önlenmesine yönelik eğitim programlarının müfredata sistematik biçimde entegrasyonu, öğrenci bilgi düzeyini artırmada etkili olabilir ve uzun vadede hasta güvenliğini olumlu yönde etkileyebilir (34). Eğitim içeriklerinin en güncel kılavuzlara uygun şekilde düzenlenmesi ve yaşam boyu öğrenme kültürünün teşvik edilmesi gerektiği açıktır (15,35). Yapılan sistematik derlemede bası yaralarının önlenmesine ilişkin eğitim programlarının hemşirelik öğrencilerinin müfredatına dahil edilmesiyle, sağlık yöneticileri ve politika yapıcıların hemşirelik öğrencilerinin ve dolayısıyla hemşirelerin bilgilerinin iyileştirilmesine katkıda bulunabileceğini göstermektedir (32).

Çalışma, cerrahiye bağlı basınç yaraları gibi hasta güvenliği açısından kritik bir konuya odaklanarak önemli bir bilgi boşluğunu doldurmuştur. Katılımcı sayısı, istatistiksel güç analiziyle belirlenmiş ve yeterli örneklem büyüklüğüne ulaşılmıştır. Üç farklı değişkenin (bilgi, tutum ve farkındalık) eşzamanlı olarak değerlendirilmiş olması, hemşirelik eğitimine yönelik kapsamlı öneriler geliştirilmesini sağlamıştır. Kullanılan veri toplama araçları, geçerlik ve güvenilirliği kanıtlanmış ölçeklerden oluşmakta ve değerlendirme sürecinin objektifliğini artırmaktadır. Bulgular, güncel literatürle karşılaştırılarak tartışılmış ve eğitim politikalarına katkı sağlayabilecek somut öneriler sunulmuştur.

Çalışma tek bir üniversitenin hemşirelik öğrencileriyle sınırlıdır; bu durum genellenebilirliği kısıtlamaktadır. Katılımcılar sadece 3. ve 4. sınıf öğrencilerinden oluştuğu için hemşirelik eğitiminin diğer aşamalarındaki öğrencilerin bilgi ve tutum düzeyleri değerlendirilmemiştir. Veriler öz-bildirim yöntemiyle toplanmıştır; bu durum sosyal istenirlik yanlılığına neden olabilir. Araştırmada kesitsel tasarım kullanıldığından, değişkenler arasındaki

nedensel ilişkiler belirlenmemektedir. Klinik uygulamaların içeriği ve süresi bireyler arasında farklılık gösterebileceği için, deneyim düzeyleri homojen değildir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma, hemşirelik öğrencilerinin cerrahiye bağlı basınç yaralarının önlenmesine yönelik bilgi, tutum ve farkındalık düzeylerini değerlendirmiş; aynı zamanda bu değişkenler arasındaki ilişkileri analiz etmiştir. Elde edilen bulgular, öğrencilerin bilgi düzeylerinin genel olarak yetersiz, tutumlarının orta düzeyde olumlu, farkındalıklarının ise sınırlı olduğunu göstermektedir. Bu durum, hemşirelik öğrencilerinin teorik bilgiyi uygulamaya aktarma süreçlerinde yetersizlikler yaşadığını ve klinik eğitimlerde bilgi-farkındalık-tutum bütünlüğünün tam olarak sağlanmadığını ortaya koymaktadır.

Çalışmada bilgi, tutum ve farkındalık düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Ancak bu durum, söz konusu değişkenler arasında potansiyel bağların olmadığı anlamına gelmemekte; aksine, yapılandırılmış ve uygulamaya dayalı eğitimlerin eksikliğine işaret etmektedir. Öğrencilerin bilgi düzeylerinin eğitim alma ve bakım deneyimiyle anlamlı biçimde ilişkili olduğu dikkate alındığında, eğitsel stratejilerin yeniden gözden geçirilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak, cerrahiye bağlı basınç yaralarının önlenmesi konusunda hemşirelik öğrencilerinin bilgi düzeyini artırmak, olumlu tutum geliştirmelerini desteklemek ve klinik farkındalıklarını güçlendirmek amacıyla teori ve uygulamayı entegre eden, güncel rehberler doğrultusunda yapılandırılmış eğitim programlarına ihtiyaç vardır. Müfredat geliştirme çalışmalarında bu tür araştırmalardan elde edilen veriler dikkate alınmalı; öğrencilerin aktif katılımını destekleyen, eleştirel düşünmeyi teşvik eden, simülasyon tabanlı ve uygulamalı öğrenme yöntemlerine öncelik verilmelidir.

Teşekkür ▪ **Acknowledgement:** Bu çalışmanın gerçekleştirilmesine verdikleri katkılardan dolayı Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Hemşirelik Bölümü öğrencilerine içten teşekkürlerimizi sunarız. *We sincerely thank the nursing students of Burdur Mehmet Akif Ersoy University for their valuable support and participation in this study.*

Etik Kurul Onayı ▪ **Ethics approval:** Bu çalışma için, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 16.04.2025 tarihli ve GO

2025/1417 sayılı karar ile etik onay alınmıştır. *Ethical approval for this study was obtained from the Non-Interventional Clinical Research Ethics Committee of Burdur Mehmet Akif Ersoy University, with the decision dated 16.04.2025 and numbered GO 2025/1417*

Çıkar çatışması ▪ **Conflict of interest:** Yazarlar çıkar çatışması olmadığını beyan ederler. *The authors declare that they have no conflict of interest.*

Yazarlık katkısı ▪ **Author contributions:** Çalışmanın tasarımı: AU, NK, EMÇ; Çalışma verilerinin elde edilmesi: EMÇ, NK, AU; Verilerin analiz edilmesi: MB; Makale taslağının oluşturulması: AU, EMÇ, NK; İçerik için eleştirel gözden geçirme: AU; Yayınlanacak versiyonun son onayı: AU Study design: AU, NK, EMÇ; Data collection: EMÇ, NK, AU; Data analysis: MB; Draft preparation: AU, EMÇ, NK; Critical review for content: AU; Final approval of the version to be published: AU.

Maddi destek ▪ **Financial support:** Bu araştırma, TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı kapsamında finansal destek almıştır. *This research was financially supported by the TÜBİTAK 2209-A Program for Supporting Research Projects of Undergraduate Students.*

KAYNAKLAR

1. Tomas N, Mandume AM. Nurses' barriers to the pressure ulcer risk assessment scales implementation: a phenomenological study. *Nurs Open.* 2024 Jan;11(1):e2079.
2. Weng PW, Chang WP. Extrinsic factors of pressure injuries in patients during surgery: a frequency matched retrospective study. *Int Wound J.* 2023 Aug;20(6):1934–42.
3. Zou Z, Lv S, Gao Q, Zhou X, Mao J. Operating room nurses' awareness and implementation status of the prevention of patients' intraoperative-acquired pressure injuries: design and validation of a questionnaire. *Front Surg.* 2023;10:1308181.
4. Shi G, Jiang L, Liu P, Xu X, Wu Q, Zhang P. Using a decision tree approach to analyze key factors influencing intraoperative-acquired pressure injury. *Adv Skin Wound Care.* 2023;36(11).
5. Ma LY, Chen HL, Gu HY, Hua L, Gao XM. Analysis of the clinical features and risk factors of device-related pressure injuries in the operating room. *Int Wound J.* 2023 Mar;20(3):706–15.
6. Falk-Brynhildsen K, Raepsaet C, Wistrand C, Bååth C, Leo Swenne C, Gifford M, et al. Swedish translation, cultural adaptation and psychometric evaluation of the pressure ulcer knowledge assessment tool for use in the operating room. *Int Wound J.* 2023 May;20(5):1534–43.

7. Celik B, Karayurt Ö, Ogce F. The effect of selected risk factors on perioperative pressure injury development. *AORN J.* 2019 Jul;110(1):29–38.
8. Savcı A, Karacabay K, Aydın E. Incidence and risk factors of operating room-acquired pressure injury: a cross-sectional study. *Wound Manag Prev.* 2024 Jun;70(2).
9. Spruce L. Prevention of perioperative pressure injury. *AORN J.* 2023 May;117(5):317–23.
10. Spruce L. Back to basics: preventing perioperative pressure injuries. *AORN J.* 2017 Jan;105(1):92–9.
11. Cukljek S, Rezić S, Ficko SL, Hosnjak AM, Smrekar M, Ljubas A. Croatian nurses' and nursing students' knowledge about pressure injury prevention. *J Tissue Viability.* 2022;31(3):453–8.
12. Yoltay HE, Özşaker E. Pressure injury knowledge and attitudes of senior nursing students. *Adv Skin Wound Care.* 2024;37(1).
13. Barakat-Johnson M, Lai M, Wand T, White K. A qualitative study of the thoughts and experiences of hospital nurses providing pressure injury prevention and management. *Collegian.* 2019;26(1):95–102.
14. Cohen J. *Statistical power analysis for the behavioral sciences.* 2nd ed. Hillsdale (NJ): Lawrence Erlbaum Associates; 1988.
15. Tian J, Liang XL, Wang HY, Peng SH, Cao J, Liu S, et al. Nurses' and nursing students' knowledge and attitudes to pressure injury prevention: a meta-analysis based on APUP and PUKAT. *Nurse Educ Today.* 2023 Sep;128:105885.
16. Dag Sucu G, Firat Kilic H. Knowledge and attitudes of Turkish nursing students towards pressure injury prevention. *J Tissue Viability.* 2022;31(1):16–23.
17. Beeckman D, Vanderwee K, Demarré L, Paquay L, Van Hecke A, Defloor T. Pressure ulcer prevention: development and psychometric validation of a knowledge assessment instrument. *Int J Nurs Stud.* 2010;47(4):399–410.
18. Tulek Z, Polat C, Ozkan I, Theofanidis D, Togrol RE. Validity and reliability of the Turkish version of the pressure ulcer prevention knowledge assessment instrument. *J Tissue Viability.* 2016;25(4):201–8.
19. Beeckman D, Defloor T, Demarré L, Van Hecke A, Vanderwee K. Pressure ulcers: development and psychometric evaluation of the attitude towards pressure ulcer prevention instrument (APuP). *Int J Nurs Stud.* 2010;47(11):1432–41.
20. Üstün Y. Basınç ülserlerini önlemeye yönelik tutum ölçeğinin Türkçeye uyarlanması, geçerlik ve güvenilirliğinin incelenmesi [Yüksek Lisans Tezi]. İzmir: Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü; 2013.
21. Cebeci F, Şenol Çelik S. Knowledge and practices of operating room nurses in the prevention of pressure injuries. *J Tissue Viability.* 2022 Feb;31(1):38–45.
22. Celik B, Turhan Damar H, Savsar A, Ferraiuolo F, Repustic M, Ogce Aktas F. Investigation of related factors of operating room nurses' attitudes and awareness towards surgery-related pressure injury prevention in Turkey, Croatia, and Italy. *J Tissue Viability.* 2024;33(3):418–24.
23. Westfall PH, Henning KSS. *Understanding advanced statistical methods.* Vol. 543. Boca Raton (FL): CRC Press; 2013.
24. World Health Organization. *State of the world's nursing report – 2020.* Geneva: World Health Organization; 2020 Erişim Tarihi: 08.12.2024 Available from: <https://www.who.int/china/news/detail/07-04-2020-world-health-day-2020-year-of-the-nurse-and-midwife>
25. Rafiei H, Mehralian H, Abdar ME, Madadkar T. Pressure ulcers: how much do nursing students really know? *Br J Nurs.* 2015 Mar;24(6):S12–7.
26. Gunningberg L, Mårtensson G, Mamhidir AG, Florin J, Muntlin Athlin Å, Bååth C. Pressure ulcer knowledge of registered nurses, assistant nurses and student nurses: a descriptive, comparative multicentre study in Sweden. *Int Wound J.* 2015 Aug;12(4):462–8.
27. Li Z, Lin F, Thalib L, Chaboyer W. Global prevalence and incidence of pressure injuries in hospitalised adult patients: a systematic review and meta-analysis. *Int J Nurs Stud.* 2020 May;105:103546.
28. Tubaishat A, Papanikolaou P, Anthony D, Habiballah L. Pressure ulcers prevalence in the acute care setting: a systematic review, 2000–2015. *Clin Nurs Res.* 2018 Jul;27(6):643–59.
29. Bahar A, Özgürbüz NE, Akın E. Student nurses' knowledge levels and attitudes regarding pressure injury prevention. *J Tissue Viability.* 2024 Jul;31(4)

30. Abd Rashid N, Md Esa NH. Transforming nursing education: evaluating knowledge and practices in pressure ulcer prevention among undergraduate nursing students at the International Islamic University Malaysia (IIUM). *Semarak Int J Public Health Prim Care*. 2025;3(1):69–81.
31. Simonetti V, Comparcini D, Flacco ME, Di Giovanni P, Cicolini G. Nursing students' knowledge and attitude on pressure ulcer prevention evidence-based guidelines: a multicenter cross-sectional study. *Nurse Educ Today*. 2015;35(4):573–9.
32. Ghobadi-Larimi Z, Takasi P, Hosseini SJ, Firooz M. A systematic review of nursing students' knowledge and related factors towards pressure ulcer prevention. *J Nurs Rep Clin Pract*. 2023;1(1):23–9.
33. Arıburnu Ö, Korkmaz F. Nursing students' perceptions and experiences in pressure injury risk assessment: a qualitative study. *Nurse Educ Pract*. 2024 Aug;79:104039.
34. Ursavaş FE, İşeri Ö. Effects of education about prevention of pressure ulcer on knowledge and attitudes of nursing students. *J Tissue Viability*. 2020;29(4):331–6.
35. Chami L, Boussaid O, Boussaid H, Serhani Y, Zerhane R, Janati-Idrissi R. Nursing students' knowledge towards pressure injury prevention: across-sectional study in the north of Morocco. *J Tissue Viability*. 2023;32(2):248–54